

Juni 2017

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0540191 Dala Vallstorp*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska under- lätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillstånds- plikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”*kartverktyget skyddad natur*”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0540191 Dala Vallstorp

Kommun: Falköping

Områdets totala areal: 1 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-01-12

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-06-16

Markägarförhållanden:

Dala Vallstorp är privatägt.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6410 - Fuktängar

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: Att bevara en hävdpräglad kalkfuktäng med artrik flora.

Motivering: Områdets kalkfuktäng har höga naturvärden med en artrik flora och fauna. Ängen är rik på örter, bland annat orkidéer, vilket i sin tur gynnar många fjärilar, bin och andra insekter. I området växer även de hotade och rödlistade arterna källblekvide och stor ögontröst. Området klassificerades som hösta naturvärdesklass i länets våtmarksinventering.

Prioriterade åtgärder: Att säkerställa en regelbunden och långsiktig hävd av kalkfuktängen så att den hålls öppen och fri från igenväxningsvegetation samt att förhindra att områdets hydrologi och hydrokemi påverkas negativt.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Dala Vallstorp ligger cirka 2,5 km SSO om Stenstorp, strax norr om Vallstorp. Kalkfuktängen utgör ett fuktigare parti av ett större område av betade gräsmarker som omger Natura 2000-området. Floran är rik, med arter som källgräs, honungsblomster, hårstarr, näbbstarr, ängsstarr, loppstarr, ängsnycklar, vaxnycklar, slätterblomma och majviva. Här växer även de rödlistade och hotade arterna stor ögontröst och källblekvide. Kalkfuktängen har varit skyddad som biotopskydd 1994 för att förhindra verksamheter som kan skada områdets naturvärden. Hävden och öppethållande av gräsmarken har varierat under åren, vilket har lett till att en del igenväxningsvegetation i form av älggräs och sly av främst vide har etablerat sig i området.

Vad kan påverka negativt

I dagens förändrade jordbrukslandskap med en alltmer effektiv och intensiv markanvändning återstår endast ett fåtal hävdade gräsmarker och arterna knutna till dessa för en tynande tillvaro. Här listas några av de övergripande faktorer som kan påverka fuktängen och de hotade arterna inom Dala Vallstorps Natura 2000-område negativt.

Detta gäller för alla naturtyper:

- Markexploatering och annan förändring av markanvändningen i eller i angränsande områden kan påverka områdets naturvärden negativt. Exempel på detta är uppförande av väg eller byggnad, grävning, upplag och deponier (t.ex. jord, halmbalar hyggesrester som inte är av tillfällig art), schaktning, skogsplantering och täktverksamhet.
- Förändringar i hydrologin kan påverka alla naturtyper negativt men miljöerna i Dala Vallstorp som präglas av hög fuktighetsgrad eller närheten till vatten är särskilt känsliga. Exempel på förändringar är åtgärder som orsakar körsador som kan ha en markavvattnande effekt och leder till en uttorkning av marken. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtyperna ska ha fortsatt höga bevarandevärden.
- Gödsling (förutom från betande djur) kan påverka naturtypen negativt. Även indirekt näringstillförsel som t.ex. spridning av gödsel och bekämpningsmedel från omkringliggande jordbruks- eller skogsmarker kan påverka artsammansättningen negativt.
- Introduktion av för naturtypen främmande arter, t.ex. insådd av vallväxter i naturbetesmark eller icke-inhemska arter, som kan leda till negativa förändringar av strukturen och artsammansättningen i området.
- På lång sikt kan fragmentering, det vill säga isolering av olika delområden, och alltför små populationer vara ett hot och leda till lokalt utdöende av vissa arter.
- Luftföroreningar och kvävednedfall kan påverka många arter negativt, i synnerhet lavar och mossor.

För betesmarker (där fuktängen 6410 ingår) gäller dessutom att:

- Utebliven eller otillräcklig hävd genom exempelvis minskad eller upphörd betesdrift som på sikt leder till igenväxning och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation leder på sikt till igenväxning av buskar och trädskikt vilket missgynnar ljusberoende växter och kryptogamer.
- Tillförsel av kväve (förutom gödsling av betande djur) kan leda till negativa förändringar i vegetationsstrukturen. Kväveberikning av marken sker genom exempelvis gödsling och stödutfodring. Även indirekt näringstillförsel till marken som t.ex. sambete med gödslad vall kan ha negativ påverkan.
- Slitage och trampskador som skulle t.ex. kan uppstå vid bete med tunga djurslag eller om djuren går på betesmarken vintertid då grässvålen är extra känslig. Trampspador i fuktig mark kan leda till försumpnig av marken.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande

insektsfaunan.

Bevarandeåtgärder

Gällande regler:

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

- Förbud mot markavvattning gäller i hela länet.
- Området omfattas av biotopskydd. Beslutat 1994-11-02.
- Området ligger inom ett större område av riksintresse för naturvård (NRO 14108 Plantaberget, Varvsberget, Gerumsberget och Gisseberget). Beslutat 2000-02-07.
- Alla orkidéer är fridlysta.

Skydd:

Förutom Natura 2000-bestämmelserna omfattas området av biotopskydd, vilket har upprättats i syfte att förhindra verksamheter som kan skada kalkfuktängens naturvärden. Utöver det befintliga biotopskyddet är området i behov av långsiktigt skötsel i form av slåtter och/eller bete. Ett alternativ för att säkra skötseln är att brukaren söker miljöstöd, eller att det teknas ett naturvårdsavtal eller skötselavtal för området. Gräsmarken uppfyller kraven för miljöstöd för särskild skötsel och omfattas idag av ett miljöstöd.

Skötsel:

- Området har under flera år hävdats genom bete, vilket om möjligt bör fortgå. Då området är ganska blött betar djuren ogärna i de blötare delarna vilket kan leda till att en annan fållindelning kan vara nödvändig alternativt att kompletterande slåtter och röjningsinsatser genomförs. Lokaler med den hotade arten stor ögontröst behöver undantas från bete under perioden 1 juni - 31 juli så att arten har möjlighet att blomma över och fröa av sig.
- Vid brist på betesdjur eller om djuren inte vill gå ut i de allra blötaste partierna kan området med fördel slåttas. Slåtter bör då inte utföras innan 15 augusti med tanke på att örterna ska hinna blomma över och fröna sprida sig.
- Eventuell förekomst av igenväxningsvegetation och ohävsarter som exempelvis älgört och sly bör röjas bort vid behov. En första röjningsinsats bör då ske i början av juni och sedan i samband med slåttern. Röjningen bör ske med röjsåg med vass trekantsklinga (eller motsvarande skärande redskap) så nära marken som möjligt.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6410 - Fuktängar

Areal: 0,97 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Kalkfuktängen utgör ett fuktigare parti av en större betesfälla. Hälften av området klassificerades tidigare som orkidéerikt extremrikkärr, men vid en kvalitetssäkring av naturtyperna i området konstaterades att hela området snarare utgjordes av en kalkfuktäng. I området finns en mycket intressant och artrik hävdpräglad flora. Flera olika arter av orkidéer, så som honungsblomster, vaxnycklar och ängsnycklar blommar varje år i området. Av de för naturtypen typiska arterna kan nämnas stor ögontröst (som omfattas av ett åtgärdsprogram tom. 2018), hirsstarr, slankstarr, ängsskallra och majviva. Även den rödlistade arten källblekvide (klassad som sårbar, VU i rödlistan 2015) växer i fuktängen.

Hävdpräglade kalkfuktängar med starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Två undertyper finns: Två undertyper finns; kalkfuktängar, vilka ofta är relativt artrika, och fuktängar på surare jordar. Den undertyp som finns representerad i området är kalkfuktäng. Typiska arter för kalkfuktängar är b.l.a. hårstarr, ängsstarr, ängsnycklar, vildlin, ormrot, darrgräs, slätterblomma, storspov och toftsvipa.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändrad hydrologi som tex förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av Fuktängar (6410) ska vara minst 0,97 hektar. Regelbunden hävd genom bete och vid behov kompletterande slätter med efterbete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Hydrologin ska vara naturlig och markfuktigheten tillräcklig. Det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår eller andra avvattnande anläggningar som medför negativ påverkan. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Igenväxningsvegetation såsom älggräs, hundkäs och brännässla ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Artsammansättningen i fält- och bottenkiktet ska vara naturlig/karaktäristisk för naturtypen. Förekomsten av typiska arter kärllväxter ska vara riklig. Majviva, loppstarr, ängsstarr och ängsnycklar är exempel på typiska arter som ska förekomma i området. I övrigt ska förekomsten av orkidéer vara riklig. De typiska och karaktäristiska arterna samt andra naturligt förekommande arter ska föryngras sig.

Bevarandetillstånd

Hösten 2016 är bevarandetillståndet för kalkfuktängen icke gynnsamt. Givet att hävden av kalkfuktängen intensifieras och att igenväxningsvegetation av älgört och viden hålls efter finns dock goda förutsättningar för att ängen kommer få gynnsamt bevarandetillstånd.

Dokumentation

- ArtDatabanken. Artfaktablad - källblekvide. www.artfakta.artdatabanken.se/taxon/1932. 2016-03-30.
- ArtDatabanken. Artfaktablad - stor ögontröst. www.artfakta.artdatabanken.se/taxon/629. 2016-03-30
- Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. 2016-03-30.
- Jorbruksverket. 2002-2004. Inventering av värdefulla ängs- och betesmarker. GIS-skikt samt databas med inventeringsresultat.
- Länsstyrelsen i Skaraborgs län. Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.
- Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Del 1. Medd. 2/91.
- Länsstyrelsen i Skaraborgs län. Värdefulla odlingslandskap i Skaraborgs län.
- Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1994: Ängs- och hagmarker i Falköpings kommun. Rapport - 94/19.
- Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1994. Angående biotopskydd inom fastigheten Vallstorp 3:2 i Falköpings kommun. Beslut 1994-11-02.
- Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (National Conservation Plan for the Agricultural Landscape). ISBN 91-620-4815-5.
- Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/. 2016-03.

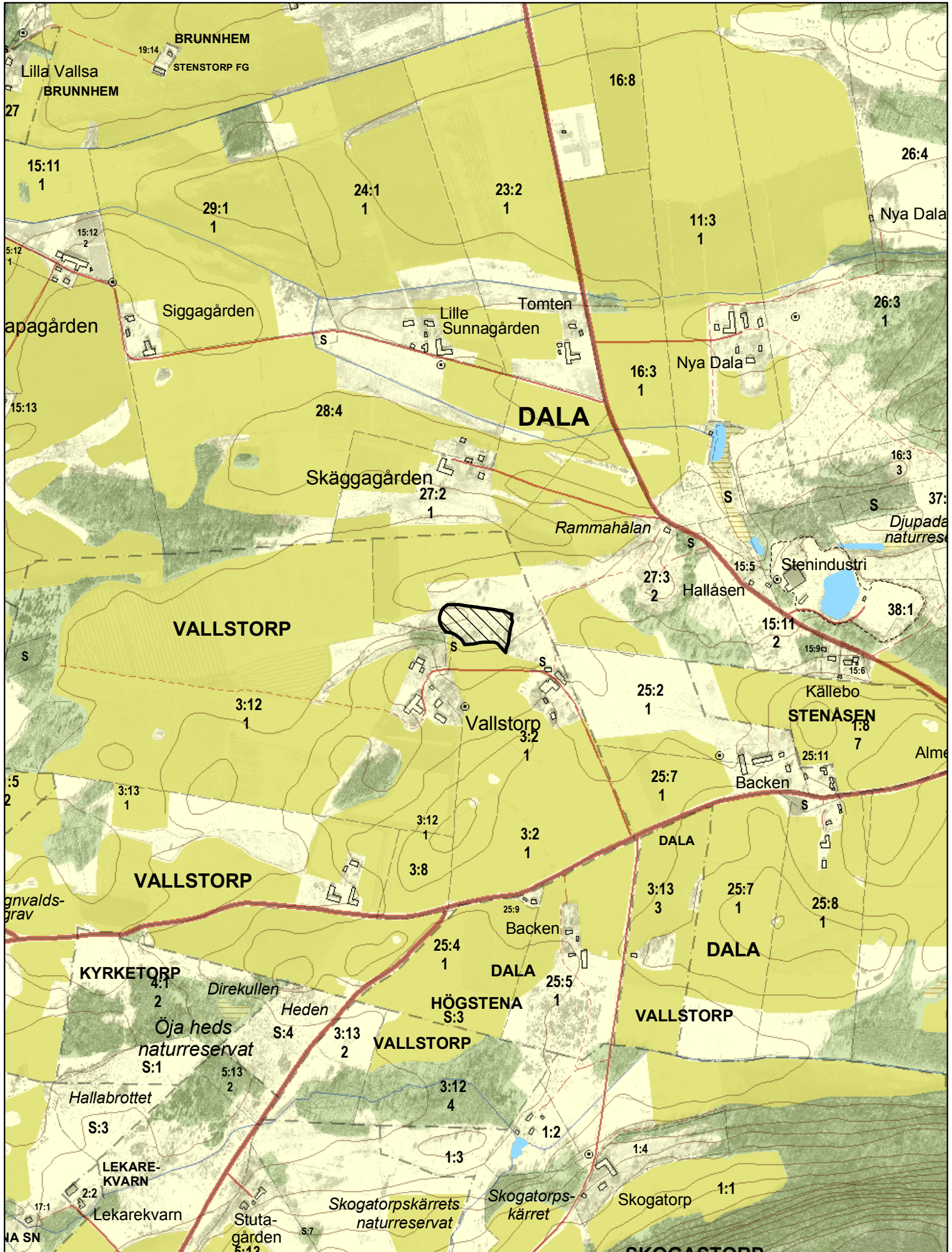
Bilagor

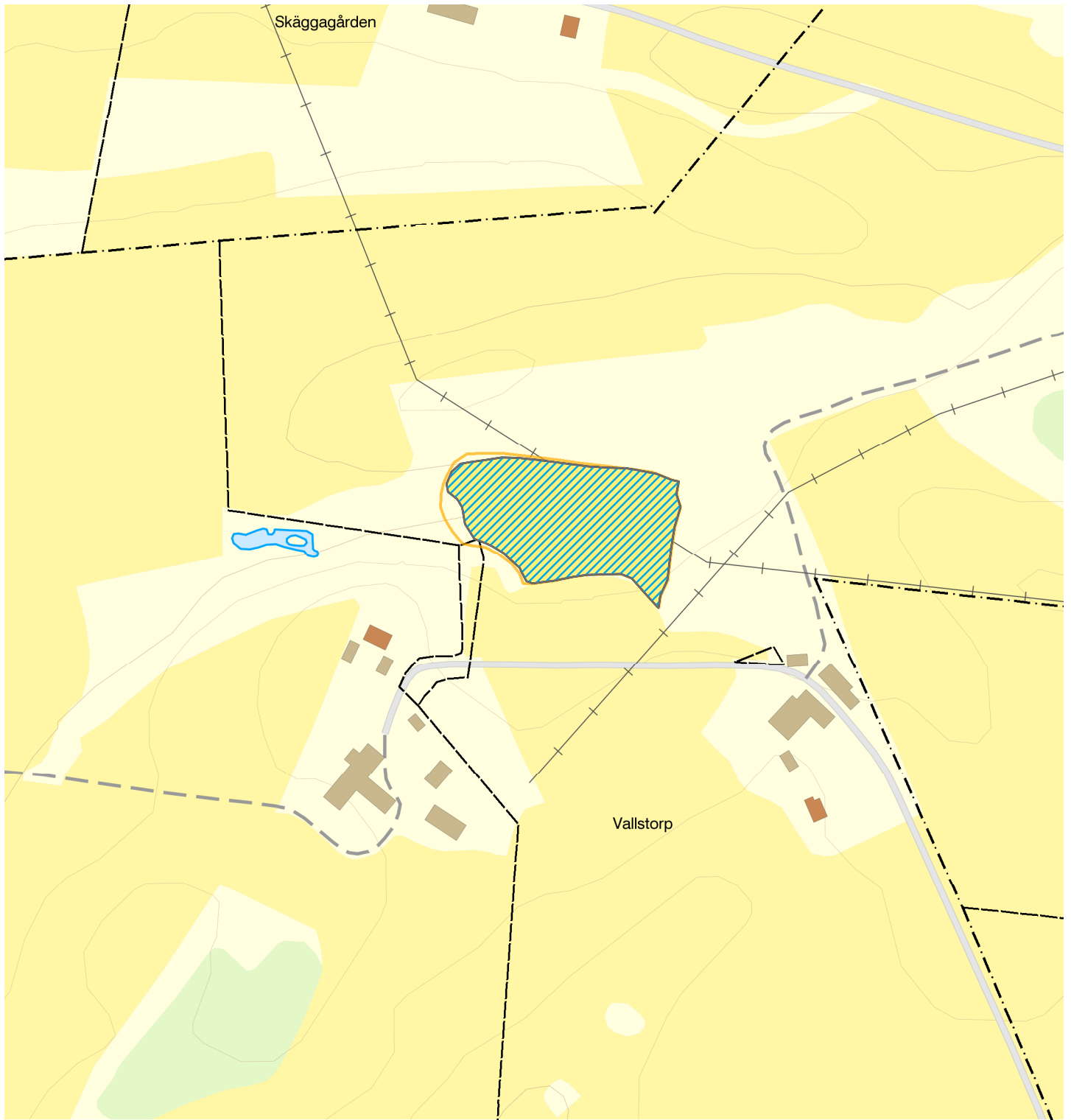
Bilaga 1. Natura 2000-områdets avgränsning

Bilaga 2. Naturtypskarta

Natura 2000 - SE0540191 Dala Vallstorp

Natura 2000-naturtypskarta, Namn SE0540191 Dala Vallstorp Falköpings kommun

0 100 200 300 400 500 Meter

 6410 - Fuktängar Natura 2000
Habitatdirektivet

